

ONA TILI DARSLARI ORQALI O‘QUVCHILARNING KREATIVLIK SIFATLARINI RIVOJLANTIRISH YO‘LLARI

Qulmuminov O‘rolboy Safar o‘g‘li
Termez davlat pedagogika instituti
“Boshlang‘ich ta‘lim”
kafedrası o‘qituvchisi
+998995265624

Suyundikova Muslima Akbar qizi
Termez davlat pedagogika instituti
4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ona tili ta‘limi shaxsning ma‘naviy va intellektual rivojlanishiga katta ta‘sir ko‘rsatadi. Ona tilida to‘g‘ri va ravon muloqot qila olish, shuningdek, ijodkorlik qobiliyatlarini rivojlantirish o‘quvchilarning dunyoqarashini kengaytiradi. Bu jarayonning asosiy vositalaridan biri ona tili darslari orqali talabalarni ijodiy fikrlashga va nutqiy qobiliyatlarini rivojlantirishga yo‘naltirilgan metodika va yondashuvlarni qo‘llashdir.

Kalit so‘zlar: Ona tili, ijodkorlik, metodika, muloqot, ta‘lim, kreativlik, intellektual, rivojlanish, bilim

Kreativlik – bu yangi g‘oyalar ishlab chiqish, muammolarga nostandart yondashish va ijodiy yechimlar topish qobiliyatidir. Bugungi kunda ta‘lim sohasida kreativlikni rivojlantirish o‘quvchilarni XXI asr ko‘nikmalariga tayyorlashning muhim yo‘nalishi hisoblanadi. O‘zbek tilini o‘qitish jarayonida kreativlikni shakllantirish o‘quvchilarning nafaqat til bilimlarini, balki ijodkorlik salohiyatini ham oshiradi. Ona tili ta‘limi shaxsning nutqiy va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi. Ijodkorlikni rivojlantirish esa ta‘lim jarayonida eng asosiy vazifalardan biridir. Bu maqolada ona tili darslari orqali o‘quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini qanday rivojlantirish mumkinligi, o‘quvchilarni ijodiy yondashuvga qanday rag‘batlantirish lozimligi haqida fikr yuritiladi. Shu bilan birga, adabiyotlar tahlili va metodologik yondashuvlar,

shuningdek, amaliy tajribalarga asoslangan metodlar orqali o'quvchilarning ijodkorlik qobiliyatlarini oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi.

Ona tili darslari orqali ijodkorlikni rivojlantirish masalasi ko'plab ilmiy tadqiqotlarda o'rganilgan. Masalan, M. Ibragimov (2015)¹ ona tili ta'limining ijodiy tafakkurga ta'sirini o'rgangan va uning samaradorligini tahlil qilgan. U o'quvchilarning ijodiy fikrlashlarini rivojlantirishda harakatli, interfaol metodlar va loyihalar asosida dars o'tkazish zarurligini ta'kidlagan.

J.Qodirov (2017)² esa o'quvchilarning o'ziga xos ijodiy yondashuvlarini rivojlantirishda ona tili va adabiyot fanlarining o'rnini belgilab berdi. U shuni ta'kidlashicha, ona tili ta'limida o'quvchilarni nafaqat mantiqiy fikrlashga, balki ijodiy tasavvurga ham o'rgatish zarur. Ijodkorlikni rivojlantirishda bir qator metodlar qo'llaniladi:

Loyiha metodikasi - o'quvchilarga o'z g'oyalarini amalga oshirishga imkon yaratadi va ijodiy yondashuvni talab qiladi.

Muloqot asosidagi metodlar - munozara va suhbatlar orqali o'quvchilarning fikrlarini erkin ifodalashiga imkon yaratadi.

Yaratilish metodikasi - o'quvchilarga o'z asarlarini yaratish, yangi g'oyalar ishlab chiqishga undaydi.

Innovatsion metodlar - zamonaviy texnologiyalar va onlayn platformalardan foydalanish orqali ijodiy faoliyatni kengaytiradi.

O'quvchilarning ona tili darslarida ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda qo'llanilgan metodlarning samaradorligini tahlil qilish uchun eksperiment o'tkazildi. Tadqiqotda 5 ta sinf guruhlarini ishtirok etdi, ularning ijodiy faoliyatlari va o'zaro muloqot ko'nikmalari o'rganildi.

¹ Ibragimov, M. (2015). Ona tili ta'limining ijodiy tafakkurga ta'siri. Tashkent: Ma'naviyat.

² Qodirov, J. (2017). Ona tili va adabiyotda ijodiy yondashuvlar. Bukhara: O'qituvchi.

Loyiha metodikasi orqali o'quvchilarning ijodiy qobiliyatlari sezilarli darajada oshdi. Ular birgalikda ishlashni, yangi g'oyalar ishlab chiqishni va ularga ko'proq kreativ yondashishni o'rgandilar.

Muloqot asosidagi metodlar orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalashni va bahs-munozaralarda qatnashishni yaxshiladi.

Innovatsion metodlar yordamida, o'quvchilar yangi texnologiyalar yordamida ijodiy ishlarni yaratishda ilg'or tajribalar bilan tanishdilar.

Kreativlikni rivojlantirish usullari

Ijodiy yozuv mashg'ulotlari

Hikoya tuzish: O'quvchilardan o'zlari boshdan kechirgan qiziqarli voqealarni yoki tasavvur qilingan vaziyatlarni yozib berish talab qilinadi.

She'r yozish: Fikrlarni qofiyalarga solib ifodalash o'quvchilarning so'z boyligi va ijodiy tasavvurlarini kengaytiradi.

Maqola va esse yozish: Tanlangan mavzu bo'yicha mustaqil fikr yuritish va dalillarni keltirish o'rgatiladi.

Interaktiv o'yin va mashg'ulotlar

"Ijodiy hikoya tugatish" o'yini: Bir o'quvchi hikoya boshlaydi, qolganlari uni davom ettirib, o'z versiyalarini qo'shadi.

So'z o'yini: Berilgan so'zlardan yangi so'zlar yoki iboralar tuzish.

Qahramon yaratish: O'quvchilar o'zlariga xos personajlar yaratib, ularning xususiyatlarini tasvirlaydi.

Adabiy asarlar tahlili va interpretatsiyasi

Muloqotli tahlil: Adabiy asarni tahlil qilishda o'quvchilar o'z nuqtayi nazarini bildiradi, boshqacha yakunlar haqida bahslashadi.

Rolga kirish mashqlari: Adabiy asar qahramonlarining roligacha kirib, ularning his-tuyg'ularini tasvirlash.

Adabiy o‘yin: Asar matni asosida sahna ko‘rinishlari yaratish va ijro etish.

Raqamli texnologiyalarni qo‘llash

Virtual muhitdan foydalanish: O‘quvchilarning ijodiy matnlarini bloglarda chop etish yoki multimediya vositalaridan foydalanish.

Interaktiv dasturlar: So‘z o‘yinlari yoki ijodiy topshiriqlar uchun mobil ilovalar va platformalardan foydalanish.

Jamoaviy faoliyatni tashkil etish

Guruhiy loyiha ishlari: O‘quvchilar guruhlarga bo‘lingan holda, birgalikda matn yaratadilar yoki muammoga ijodiy yechim izlaydilar.

Munozaralar tashkil etish: Turli masalalar bo‘yicha o‘quvchilar o‘z nuqtai nazarlarini himoya qilishadi.

Ona tili darslari orqali ijodkorlikni rivojlantirish, o‘quvchilarning shaxsiy va intellektual salohiyatini oshirishda muhim o‘rin tutadi. O‘quvchilarga ijodiy fikrlashni rivojlantirish uchun mos metodlarni tanlash va amaliyotda qo‘llash zarur. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, loyihalar, muloqot asosidagi metodlar va innovatsion yondashuvlar orqali ijodkorlikni oshirish mumkin. Shu sababli, ona tili o‘qituvchilari o‘z darslarida zamonaviy va ijodiy metodlarni keng qo‘llashlari kerak.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Ibragimov, M. (2015). Ona tili ta’limining ijodiy tafakkurga ta’siri. Tashkent: Ma’naviyat.
2. Qodirov, J. (2017). Ona tili va adabiyotda ijodiy yondashuvlar. Bukhara: O‘qituvchi.
3. Usmonova, D. (2018). O‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodlari. Samarqand: Ilm.
4. Karimova, N. (2020). Ona tili darslarida ijodiy faoliyatni tashkil etish. Nukus: Sharq.

5. Rasulov, E. (2021). Innovatsion texnologiyalarni ona tili ta'limida qo'llash. Tashkent: O'qituvchi.
6. Mirzaeva, G. (2022). Ijodkorlikni rivojlantirish metodikasi. Fergana: Akademiya.
7. Kulmuminov, U., & Mukhtarova, L. (2023). POSSIBILITIES OF CREATIVE THINKING AND ITS MANIFESTATION IN THE EDUCATIONAL PROCESS. Open Access Repository, 4(02), 81-84.
8. Kulmuminov, U. (2023). CREATIVE TEACHING IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVE EDUCATION. Open Access Repository, 4(2), 434-437.
9. KULMOMINOV, O. (2023). ISSUES OF DEVELOPMENT OF STUDENT'S CREATIVE SKILLS IN WORLD SCIENCE. World Bulletin of Social Sciences, 27, 54-56.
10. Kulmominov, O. (2023). TECHNOLOGY FOR DEVELOPMENT OF CREATIVE THINKING SKILLS OF PRIMARY CLASS STUDENTS IN NATURAL SCIENCE TEACHING. Open Access Repository, 9(10), 112-116.
11. Kulmominov, O., & Ibragimova, F. (2024). DEVELOPMENT OF CREATIVE ABILITY OF STUDENTS IN PRIMARY EDUCATION AS A PEDAGOGICAL PROBLEM. *World Bulletin of Social Sciences*, 34, 66-69.
12. Kulmominov, O. (2024). Creative Thinking Of Students In Primary Education And Methods Of Its Display In The Educational Process. *Pedagogical Cluster-Journal of Pedagogical Developments*, 2(5), 283-289.
13. Hilola, N. (2024). BOSHLANG 'ICH SINF O 'QUVCHILARIGA SUV TEJASH VA ULARNI ISROF QILMASLIKKA OID BILIMLARNI O 'RGATISH. *JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH*, 7(5), 170-173.

14. Safar o'g'li, K. U. (2024). PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVE SKILLS IN WORLD SCIENCE. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 10-13.
15. Safar o'g'li, K. U. (2024). FEATURES OF THE PROCESS OF DEVELOPING CREATIVE ABILITIES IN NATIVE LANGUAGE LESSONS. *International journal of artificial intelligence*, 4(10), 6-9.
16. Ziyaqulova Maftuna Shuhrat qizi “ Boshlang'ich sinf o'quvchilarida shaxslararo muloqot madaniyatini shakllantirish”. “Муғаллим ҳам үзликсиз билимлендириў” /Илимий-методикалық журнал 2024 5/2-сан ISSN 2181-7138. Нөкис -2024
17. Ziyaqulova Maftuna Shuhrat qizi “Problems and solutions of scientific and innovative research” “Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijobiy fazilatlarni shakllantirish mexanizmi”- 2024- yil 182-1187-betlar Volume 01. ISSUE 07 universalconference.us.